

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Podstawy dydaktyki Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

<p>Kierunek studiów Filologia polska</p> <p>Specjalność Specjalność nauczycielska</p> <p>Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej</p> <p>Poziom studiów studia drugiego stopnia</p> <p>Forma studiów studia stacjonarne</p> <p>Profil studiów profil ogólnoakademicki</p>	<p>Cykl dydaktyczny 2023/24</p> <p>Kod zajęć 03FPLNAUS.21S.00771.23</p> <p>Języki wykładowe polski</p> <p>Obligatoryjność Obowiązkowy specjalnościowy</p> <p>Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe</p>	
<p>Koordynator zajęć</p>	Sylwia Karolak, Beata Udzik	
<p>Prowadzący zajęcia</p>	Beata Udzik, Jerzy Kaniewski, Maria Kwiatkowska-Ratajczak, Krzysztof Koc	
<p>Okres Semestr 1</p>	<p>Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia</p> <ul style="list-style-type: none">Ćwiczenia: 15, Zaliczenie z oceną	<p>Liczba punktów ECTS 1</p>

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	przekazanie niezbędnej wiedzy dotyczącej swoistości metodyki nauczania języka polskiego w liceum i jej związków z dydaktyką ogólną oraz celami edukacji humanistycznej;
C2	stworzenie ram pojęciowych dla zagadnień podejmowanych na ćwiczeniach z zakresu metodyki nauczania języka polskiego w liceum oraz dla rozwijania umiejętności dostosowywania procesu poznawania do zróżnicowanych potrzeb uczniów szkoły średniej;
C3	rozwijanie świadomości interdyscyplinarnego charakteru wiedzy z zakresu dydaktyki kształcenia polonistycznego w liceum oraz możliwych na tym etapie stylów pracy z młodzieżą;
C4	zapoznanie z podstawowymi ustaleniami zawartymi w pracach z zakresu dydaktyki kształcenia polonistycznego w liceum i najważniejszymi tendencjami we współczesnych badaniach i teoriach dydaktycznych, które mają wpływ na sposób nauczania języka polskiego na tym etapie edukacji;
C5	przedstawienie możliwości ciągłego doskonalenia polonistycznego warsztatu metodycznego oraz zakresu autonomii dydaktycznej nauczyciela.

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	przedstawia, na czym polega swoistość edukacji polonistycznej w liceum (na tle wcześniejszych etapów edukacji)	C.W3, FPL_K2_W01, FPL_K2_W10	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
W2	przedstawia różne sposoby wywoływania zainteresowania zagadnieniami poruszonymi na lekcjach języka polskiego w liceum uczniów o zróżnicowanych potrzebach i możliwościach	C.W5, FPL_K2_W10	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
W3	przedstawia sposoby rozumienia tradycji w licealnej edukacji polonistycznej oraz omawia relacje między tymi sposobami a różnymi modelami wprowadzania w nią uczniów i inspirowaniem zróżnicowanych interakcji w zespole	C.W3, C.W5, FPL_K2_W01, FPL_K2_W03, FPL_K2_W10	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W4	charakteryzuje poszczególne rodzaje kontekstów edukacyjnych i środków dydaktycznych oraz istotę procesu integracji w licealnej edukacji polonistycznej	C.W3, C.W5, FPL_K2_W01, FPL_K2_W10	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
W5	omawia sposoby funkcjonalnego wprowadzania tekstów teoretycznoliterackich, historycznoliterackich, interpretacyjnych oraz popularnonaukowych na lekcje języka polskiego i przedstawia przykłady zastosowania tej wiedzy i mechanizmów oceniania jej spożytkowania w praktyce szkolnej	C.W6, FPL_K2_W01, FPL_K2_W03, FPL_K2_W10	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi wykorzystać różne rodzaje kontekstów edukacyjnych i środków dydaktycznych, służących procesowi integracji w licealnej edukacji polonistycznej	C.U2, FPL_K2_U01, FPL_K2_U03, FPL_K2_U04	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
U2	potrafi zaproponować różne sposoby rozwijania własnego warsztatu metodycznego i podać przykłady zastosowania w procesie kształcenia rozwiązań dydaktycznych opisanych w literaturze przedmiotu, poradnikach i czasopismach metodycznych	C.U4, C.U5, C.U6, FPL_K2_U03, FPL_K2_U04, FPL_K2_U05, FPL_K2_U10	2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
U3	potrafi zaproponować działania sprzyjające samokształceniu	FPL_K2_U01, FPL_K2_U07	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/-a do twórczego poszukiwania najlepszych rozwiązań dydaktycznych sprzyjających postępowi uczniów	C.K1, FPL_K2_K01, FPL_K2_K06, FPL_K2_K09	Test, 2 pisemne zadania zaliczeniowe (indywidualne i zespołowe) dotyczące przełożenia teorii na praktykę (będą one dotyczyły wybranych zagadnień omawianych na zajęciach)

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Swoistość kształcenia polonistycznego w liceum: - uwarunkowania wpływające na koncepcję kształcenia polonistycznego w liceum; - zróżnicowanie potrzeb i możliwości uczniów; - wiedza polonistyczna – sposoby jej definiowania oraz weryfikowania w liceum; - cele edukacji polonistycznej w liceum a rozwijane kompetencje i sposoby ich oceniania.	W1, K1	Ćwiczenia
2.	Motywowanie i samokształcenie na lekcjach języka polskiego w liceum: - metoda projektu; - zadania twórcze; - współuczestnictwo uczniów w przygotowaniu lekcji i jej prowadzeniu; - indywidualizacja procesu kształcenia.	W2, U3, K1	Ćwiczenia
3.	Sposoby rozumienia tradycji i metody wprowadzania w nią w szkolnej edukacji licealnej: - tradycja „otwarta” i „zamknięta”; - chronologiczny sposób wprowadzania w tradycję historycznoliteracką a inne rozwiązania; - sposoby odczytywania dzieł „kanonicznych” w szkole a cele kształcenia polonistycznego.	W3, K1	Ćwiczenia
4.	Konteksty i środki dydaktyczne w interpretacji tekstu literackiego - dydaktyczna teoria i metodyczna licealna praktyka : - wiedza o uczniu a czytanie poprzez konteksty i wychowanie do czytania; - konteksty a stosowanie myślowych eksperymentów i całościowa perspektywa oglądu świata; - źródła i funkcje integracji wewnątrz- i zewnątrzprzedmiotowej.	W4, U1, K1	Ćwiczenia
5.	Teksty teoretycznoliterackie, historycznoliterackie, interpretacyjne oraz popularnonaukowe w licealnej edukacji polonistycznej: - sposoby sterowania lekturą ww. tekstów; - rola tych tekstów w cyklu; - sposoby ich włączania w proces analizy i interpretacji; - funkcje tych tekstów w metodzie dyskusji i metodzie analizy dokumentacyjnej.	W5, K1	Ćwiczenia
6.	Rozwijanie warsztatu nauczyciela polonisty uczącego w liceum: - czasopisma metodyczne; - korzystanie z materiałów zamieszczanych w Internecie; - literatura inspirująca metodycznie.	U2, K1	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
--------------------	---

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa, Metoda warsztatowa, Analiza metodycznych projektów opisanych w poradnikach i/lub w czasopismach metodycznych

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	<p>Warunki zaliczenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziom merytoryczny pisemnych zadań zaliczeniowych dotyczących wybranych przez studentów zagadnień, - znajomość zagadnień z zakresu treści kształcenia sprawdzana poprzez pisemne kolokwium końcowe (test składający się z zadań otwartych, dotyczący teorii dydaktycznych odnoszących się do analizowanych zagadnień). <p>Kryteria oceniania:</p> <p>bardzo dobry (bdb; 5,0):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania zaliczeniowe w pełni poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym; - czytelna, celowa i w pełni sfunkcjonalizowana koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań; - zadania zawierają funkcjonalnie odwołania do konkretnych tekstów (literackich, językowych, innych); - bardzo dobra znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych <p>dobry plus (+db; 4,5):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania zaliczeniowe poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym - drobne usterki możliwe do skorygowania; - czytelna, celowa i sfunkcjonalizowana koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań, a ewentualne sporadyczne naruszenie spójności łatwe do wyeliminowania; - zadania zawierają funkcjonalnie odwołania do konkretnych tekstów (literackich, językowych, innych); - dobra znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych - niewielkie braki łatwe do uzupełnienia. <p>dobry (db; 4,0):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania zaliczeniowe poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym (dopuszczalne sporadyczne usterki); - czytelna koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań - dopuszczalne są sporadyczne naruszenia spójności i funkcjonalności proponowanych działań; - zadania zawierają funkcjonalnie odwołania do konkretnych tekstów (literackich, językowych, innych); - dobra znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych. <p>dostateczny plus (+dst; 3,5):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania zaliczeniowe zasadniczo poprawne pod względem merytorycznym - występują błędy metodyczne, które utrudniają osiągnięcie zamierzonych celów dydaktycznych, ale tego nie uniemożliwiają; - odwołania do konkretnych tekstów (literackich, językowych, innych) w zadaniach zaliczeniowych nie zawsze są logicznie powiązane z założonymi celami; - występują usterki językowe w odpowiedziach testowych oraz w zadaniach zaliczeniowych; - poprawność interpunkcyjna i ortograficzna; - zadowolająca znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych (ale dominuje prezentacja własnych przekonań, które nie są wyprowadzone z teorii dydaktycznej). <p>dostateczny (dst; 3,0):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania zaliczeniowe raczej poprawne pod względem merytorycznym - popełnione błędy metodyczne nie wypaczają założonych w zadaniach celów; - występują (czasami poważne) usterki językowe, ortograficzne i interpunkcyjne w odpowiedziach testowych oraz w zadaniach zaliczeniowych; - sporadyczne odwołania do konkretnych tekstów (literackich, językowych, innych) w zadaniach zaliczeniowych nie zawsze są logicznie powiązane z założonymi celami; - czytelna koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań, ale zawierająca również usterki metodyczne (np. naruszenie spójności, naruszenie wymogu funkcjonalności niewypaczające jednak założonych celów dydaktycznych; operowanie zbyt trudnym lub zbyt kolokwialnym słownictwem); - dostateczna znajomość zagadnień teoretycznych i sporadyczne wykorzystanie zalecanych lektur w odpowiedziach testowych (umożliwiająca dostrzeżenie związków z teorią dydaktyczną analizowaną na zajęciach); - częste odwoływanie się do własnych przekonań i przeświadczeń, które nie mają bezpośredniego związku z teorią dydaktyczną. <p>niedostateczny (ndst; 2,0): student/ka nie spełnia kryteriów oceny dostatecznej.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Chrząstowska B.: Przedmiot, podmiot i proces. Szkice z metodyki kształcenia polonistycznego, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, Poznań 2009 (tu: Jak uczyć rozumienia historyczności w nowym liceum).
2. Innowacje i metody. W kręgu teorii i praktyki. Podręcznik akademicki dydaktyki kształcenia polonistycznego, pod red. M. Kwiatkowskiej-Ratajczak, Wydawnictwo Naukowe UAM, T.1, Poznań 2011 (tu rozdziały dotyczące poszczególnych zagadnień wymienionych w sylabusie).
3. Koc K., Lekcje myślenia (obywatelskiego). Edukacja polonistyczna wobec współczesnego świata, Poznań 2018 [tu: rozdziały 3, 4, 7]
4. Kołodziej P., Literatura grozi myśleniem, Kraków 2021 (wybrane rozdziały).
5. Kłakówna Z.A.: Język polski. Wykłady z metodyki (tu zwłaszcza: Koncepcja przedmiotu, O co chodzi z tym czytaniem), Kraków 2016.
6. Kwiatkowska-Ratajczak M., Docenić szkołę. Dydaktyczna teoria i metodyczna praktyka, Poznań 2021 [tu: wybrane szkice np. z części Szkolna wspólnota dydaktyczna]
7. Myrdzik B., Zrozumieć siebie i świat. Szkice i studia o edukacji polonistycznej, Lublin 2006 [tu: O roli i miejscu tradycji w edukacji polonistycznej w szkole ponadgimnazjalnej].
8. Udzik B., "Rozważ i uzasadnij". Struktury argumentacyjne w rozprawkach maturalnych (na poziomie podstawowym), Poznań 2019 [np. rozdziały 5.1 (aspekt strukturalny), 5.3 (aspekt pragmatyczny) oraz 6 i 7.].
9. Wybrane artykuły metodyczne (np. z „Polonistyki. Innowacji”, „Polonistyki”, „Nowej Polszczyzny”) oraz fragmenty poradników metodycznych (np. książka dla nauczyciela w serii To lubię! dla liceum).
10. Powyższa lista ma charakter orientacyjny. Szczegółową listę lektur podaje prowadzący podczas pierwszych zajęć, z uwzględnieniem nakładu czasu pracy studenta przewidzianego na czytanie.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	15
Przygotowanie do zajęć	4
Przygotowanie pracy pisemnej	6
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 30
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i ustawicznego jej doskonalenia, a także uznania znaczenia wiedzy dla rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych;
FPL_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do inspirowania innych do uczestnictwa w kulturze oraz podejmowania działań dla dobra wspólnego;
FPL_K2_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego przyjmowania ról zawodowych, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działań na rzecz ich respektowania.
FPL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych, zmiennych warunkach, także przystosowując istniejące lub opracowując nowe narzędzia i metody;
FPL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać właściwie dobrane źródła i informacje, także z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, dokonywać ich oceny, krytycznej analizy, syntezy i twórczej interpretacji;
FPL_K2_U04	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać różne rodzaje tekstów, ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich, przeprowadzać ich analizę i interpretację z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, zwłaszcza językoznawczych i literaturoznawczych;
FPL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi wprowadzać pozyskane z różnorodnych źródeł dane do własnych prac, krytycznie i twórczo przetwarzać je z poszanowaniem zasad własności intelektualnej oraz etyki zawodowej;
FPL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi formułując i artykułując wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień językowych, literackich i kulturowych;
FPL_K2_U10	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności ogólne, dziedzinowe i specjalnościowe, planować i realizować własne uczenie się przez całe życie, jak również ukierunkowywać innych w tym zakresie.
FPL_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania literaturoznawstwa i językoznawstwa, procedury poznawcze i metodologie właściwe dla tych dyscyplin, wykorzystywaną na ich obszarze terminologię, jak również właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych zaawansowane metody analizy i interpretacji różnych tekstów ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich;
FPL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób fakty i zjawiska z zakresu historii literatury polskiej od początków do współczesności, także w ich relacji z faktami i zjawiskami z dziejów literatury, sztuki i kultury powszechnej;
FPL_K2_W10	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony, uporządkowany i pobudowany teoretycznie sposób wybrane zagadnienia szczegółowe z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa, ich subdyscyplin lub innych pokrewnych dyscyplin humanistycznych, niezbędne do samodzielnej realizacji złożonego zadania badawczego;
C.K1	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do twórczego poszukiwania najlepszych rozwiązań dydaktycznych sprzyjających postępom uczniów
C.U2	Absolwent/ka potrafi zaprojektować działania służące integracji klasy szkolnej
C.U4	Absolwent/ka potrafi wybrać model lekcji i zaprojektować jej strukturę
C.U5	Absolwent/ka potrafi zaplanować pracę z uczniem zdolnym, przygotowującą go do udziału w konkursie przedmiotowym lub współzawodnictwie sportowym
C.U6	Absolwent/ka potrafi dokonać oceny pracy ucznia i zaprezentować ją w formie oceny kształtującej
C.W3	Absolwent/ka zna i rozumie współczesne koncepcje nauczania i cele kształcenia – źródła, sposoby ich formułowania oraz ich rodzaje; zasady dydaktyki, metody nauczania, treści nauczania i organizację procesu kształcenia oraz pracy uczniów

Kod	Treść
C.W5	Absolwent/ka zna i rozumie konieczność projektowania działań edukacyjnych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów, w szczególności możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się, a także potrzebę i sposoby wyrównywania szans edukacyjnych, znaczenie odkrywania oraz rozwijania predyspozycji i uzdolnień oraz zagadnienia związane z przygotowaniem uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych; autonomię dydaktyczną nauczyciela
C.W6	Absolwent/ka zna i rozumie sposoby i znaczenie oceniania osiągnięć szkolnych uczniów: ocenianie kształtujące w kontekście efektywności nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, rodzaje i sposoby przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych; tematykę oceny efektywności dydaktycznej nauczyciela i jakości działalności szkoły oraz edukacyjną wartość dodaną